

Innst. 282 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:23 S (2010–2011)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om ikke å tillate at politisk eller religiøs aktivitet i Norge finansieres av kapital med base i totalitære, islamistiske regimer som ikke følger FNs verdenserklæring om menneskerettigheter

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen legge frem nødvendige forslag for å forhindre at politisk eller religiøs aktivitet i Norge finansieres av kapital med base i totalitære, islamistiske regimer som ikke følger FNs verdenserklæring om menneskerettigheter.
2. Stortinget ber regjeringen legge frem en melding for Stortinget der man kartlegger slik kapitalflyt, som omtalt i forslag 1, og hvilke virkemidler man har eller vil utvikle for å forhindre at slik kapital tilflyter politisk eller religiøs aktivitet i Norge, som strider mot FNs verdenserklæring om menneskerettigheter og som kan bli eller blir brukt for rekruttering av unge mennesker til virksomhet som truer menneskerettighetene.»

I representantforslaget vises det blant annet til at totalitære regimer med ideologisk bakgrunn tenderer til å bryte med blant annet FNs verdenserklæring om menneskerettigheter og opprettholder en streng intern kontroll av sine innbyggere.

Forslagsstillerne viser til at grensdragningen mellom støtte til lokale eller regionale organisasjoner

som støtter et totalitært regime gjennom fredelige midler eller organisasjoner som støtter ikke-parlamentariske midler og som kan føre til subversjon, sabotasje, spionasje og terrorisme, er en komplisert øvelse. Uavhengig av hvilke virkemidler denne typen organisasjoner velger å bruke, er de avhengig i noen grad av finansiering for å lykkes i å skape lokal sympati.

I forslaget trekkes videre noen historiske linjer.

Forslagsstillerne viser deretter til at også i Norge synes nettverk av aktører med mer eller mindre fast organisatorisk tilknytning til eller som ytrer sympati for radikal islam, å være i fremvekst. Den mest organiserte formen for radikal islam som yter mest finansiell hjelp til ulike organisasjoner i Vesten, synes å tilhøre wahabismen, som er en ortodoks sunniislamsk variant som er svært fremtredende i blant annet Saudi-Arabia. Forslagsstillerne peker på at det wahibismen forfekter står i åpenbar motstrid til FNs universelle menneskerettigheter og verdier som likestilling, likeverd, religiøs frihet og yttringsfrihet.

Denne avarten av islam vil, i forslagsstillerne's øyne, være til hinder for integreringen av unge mennesker av muslimsk bakgrunn i Norge, og kan føre til at grunnlaget legges for en radikaliserings av visse muslimske miljøer som kan utgjøre en trussel mot nasjonal sikkerhet.

Forslagsstillerne mener derfor at det å sette en effektiv stopper for finansieringen av denne typen politisk og religiøs aktivitet som strider mot FNs verdenserklæring om menneskerettigheter, er avgjørende for å bevare Norge som et åpent, demokratisk, pluralistisk og inkluderende samfunn.

Forslagsstillerne mener videre at det er et åpenbart behov for mer informasjon om finansieringen av islamske trossamfunn i Norge, både når det gjelder pengegaver til slike trossamfunn fra kilder i land som for eksempel Saudi-Arabia og Iran, og på hvilke

betingelser disse gis. Forslagsstillerne peker på at en gjennomgang av slik finansiering vil være med på å avdekke hvorvidt offentlig støtte bør gis til trossamfunn som aksepterer og driver politisk eller religiøs aktivitet som strider mot FNs verdenserklæring om menneskerettigheter i Norge, og således forebygge rekruttering av unge mennesker til ytterliggående miljøer.

For øvrig vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Kommunal- og forvaltningskomiteen ba i brev av 10. desember 2010 om utenriksministerens vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 11. januar 2011 følger vedlagt.

Som ledd i komiteens behandling av representantforslaget ble det 15. februar 2011 avholdt høring i saken. På høringen deltok Human Rights Service.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Håkon Haugli, Hilde Magnusson, Ingalill Olsen og Eirik Sivertsen, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim, fra Høyre, Trond Helleland og Michael Tetzschner, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Heikki Holmås, fra Senterpartiet, Heidi Greni, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, er opptatt av å belyse og forebygge fremvekst av radikale religiøse grupperinger som forfekter intolerante og samfunnsfiendtlige holdninger i Norge. Komiteen registrerer at justisministeren har lagt frem en handlingsplan for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme, som understreker at det er nødvendig med politisk initiativ for å forebygge fremvekst av slike miljøer og grupper i Norge.

Komiteen er kritisk til at stater og aktører som selv ikke respekterer religionsfriheten, finansierer trossamfunn i åpne og tolerante samfunn.

Komiteen mener det er viktig at norske myndigheter etterstreber en best mulig praksis for å følge menneskerettigheter og religionsfrihet.

Komiteen ønsker å understreke at i kampen mot religiøs ekstremisme er det et mål å bevare de verdiene og rettighetene vi ønsker å beskytte, som ytringsfrihet og religionsfrihet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, ønsker å påpeke at inte-

greringspolitiske hensyn ikke bør føre til at man forbyr religiøse organisasjoner.

Komiteen mener at det er behov for mer åpenhet og informasjon om omfang av finansieringen av trossamfunn i Norge, både når det gjelder pengegaver til slike trossamfunn fra kilder i land som f.eks. Saudi-Arabia og Iran, og på hvilke betingelser disse gis. Komiteen ber derfor regjeringen gjennomføre tiltak for å sikre åpenhet og registrering av omfang av gaver og annen finansiering av trossamfunn, herunder finansiering og gaver fra utlandet.

Komiteen mener det er ethvert menneskes rett å tro og mene hva man vil, og å utøve sitt livssyn. Komiteen vil likevel understreke at de som utøver sin religion, må forholde seg til det rammeverket som det norske samfunnet setter. Dette rammeverket setter klare grenser for hva som kan aksepteres. Ingen religion eller kultur kan stå over norske lover og den demokratiske rettsstaten som sikrer individets rett og frihet. Komiteen mener at de som utøver en religion må følge de regler som gjelder, og at det påhviler alle trossamfunn i Norge å respektere andre trosoppfatninger, verne om vårt demokrati samt følge norske lover og gjeldende regelverk.

Komiteen vil vise til at menneskerettighetene innebærer folkesuverenitet og en demokratisk styreform, at de åpner for lik adgang til offentlige tjenester uansett kjønn og religion, at man gjennom menneskerettighetene garanterer meningsfrihet, ytringsfrihet og religionsfrihet, at de sikrer likhet for loven og lik beskyttelse av loven, at de beskytter mot tortur, umenneskelig og grusom straff, og beskytter mot diskriminering basert bl.a. på religion, kjønn, etnisk tilhørighet og seksuell legning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det er et behov for mer informasjon om finansieringen av islamske trossamfunn i Norge, både når det gjelder pengegaver til slike trossamfunn fra kilder i land som f.eks. Saudi-Arabia og Iran, og på hvilke betingelser disse gis.

Disse medlemmer mener å kunne påvise at de friheter og rettigheter vi tar for gitt i det norske samfunnet, befinner seg under et press utenfra som man skal være på vakt overfor og sette grenser for. Disse medlemmer mener at totalitære, islamistiske regimer som søker å spre en krenkende ideologi til resten av verden, bør underlegges kontroll og ettersyn slik at samfunnets sikkerhet ikke blir kompromittert. I andre land i vårt nærrområde har allerede kapital med base i totalitære, islamistiske regimer, blitt brukt for å fremme en ideologi som er verdi-grunnlaget i det norske samfunnet fjernt.

Disse medlemmer mener det derfor er merkverdig at man i liten grad har kartlagt i hvilken

grad kapital med base i totalitære, islamistiske regimer blir anvendt av trossamfunn i Norge. Disse medlemmer mener det er viktig å ta rede på hvorledes slik kapital fordeles til trossamfunn i Norge, og i hvilken grad disse blir pålagt å komme med motytelser i form av en aggressiv ideologi som står som en direkte motpol til FNs universelle menneskerettighetserklæring.

Disse medlemmer viser til omfattende dokumentasjon på at totalitære, islamistiske regimer i liten grad overholder menneskerettighetene og bryter mot disse daglig. Den islamistiske ideologien fremmer en deling av samfunn som det norske, og virker segregerende, spesielt overfor muslimer som søkes avsondret fra det norske samfunnet.

Disse medlemmer mener det er avgjørende å etablere et virkemiddelapparat som beskytter trossamfunn mot kapital med base i totalitære, islamistiske regimer, gjennom å øke tilsynet med dem, og at man må kunne skille mellom støtte til aktivitet i form av politisk parti og trossamfunn. Disse medlemmer mener det er av vital betydning å sørge for åpenhet om finansieringen av trossamfunn, herunder gaver fra utlandet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å sikre mer åpenhet om finansieringen av trossamfunn, herunder gaver fra utlandet.»

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å etablere et register over alle overføringer fra utlandet til religiøse trossamfunn i Norge.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å styrke tilsynet med trossamfunn for å kunne skille mellom støtte til aktivitet i form av politiske partier eller organisasjoner, og trossamfunn.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem de nødvendige forslag for å forhindre at politisk eller religiøs aktivitet i Norge finansieres av kapital med base i totalitære, islamistiske regimer som ikke følger FNs verdenserklæring om menneskerettigheter.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem en melding for Stortinget der man kartlegger kapital med base i totalitære, islamistiske regimer, og hvilke virkemidler man har eller vil utvikle for å forhindre at slik kapital tilflyter politisk eller religiøs aktivitet i Norge, som strider mot FNs verdenserklæring om menneskerettigheter.»

Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Komiteens utkast til innstilling har vært forelagt utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse, jf. vedtak i Stortinget 26. november 2010.

Utenriks- og forsvarskomiteen uttaler følgende i brev av 22. mars 2011:

«Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer slutter seg til kommunal- og forvaltningskomiteens utkast til innstilling til Dokument 8:23 S (2010–2011) og har ingen ytterligere merknader.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å sikre mer åpenhet om finansieringen av trossamfunn, herunder gaver fra utlandet.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å etablere et register over alle overføringer fra utlandet til religiøse trossamfunn i Norge.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å styrke tilsynet med trossamfunn for å kunne skille mellom støtte til aktivitet i form av politiske partier eller organisasjoner, og trossamfunn.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen legge frem de nødvendige forslag for å forhindre at politisk eller religiøs aktivitet i Norge finansieres av kapital med base i totalitære, islamistiske regimer som ikke følger FNs verdenserklæring om menneskerettigheter.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge frem en melding for Stortinget der man kartlegger kapital med base i totalitære, islamistiske regimer, og hvilke virkemidler man har eller vil utvikle for å forhindre at slik kapital tilflyter politisk eller religiøs aktivitet i Norge, som strider mot FNs verdenserklæring om menneskerettigheter.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:23 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om ikke å tillate at politisk eller religiøs aktivitet i Norge finansieres av kapital med base i totalitære, islamistiske regimer som ikke følger FNs verdenserklæring om menneskerettigheter – vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 29. mars 2011

Heikki Holmås

leder

Geir Jørgen Bekkevold

ordfører

Vedlegg**Brev fra Utenriksdepartementet v/utenriksministeren til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 11. januar 2011****Dok. nr. 8:23 S (2010-2011) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Amundsen, Hagesæter og Starheim om ikke å tillate at politisk eller religiøs aktivitet i Norge finansieres av kapital med base i totalitære, islamistiske regimer som ikke følger FNs verdenserklæring om menneskerettigheter.**

Jeg viser til Stortingets Kommunal- og forvaltningskomités brev av 10. desember d.å. hvor det bes om en vurdering av ovennevnte representantforslag fra stortingsrepresentantene Amundsen, Hagesæter og Starheim. Besvarelsen er koordinert med kulturministeren.

Regjeringen er opptatt av å forebygge fremvekst i Norge av radikale religiøse grupperinger som forfekter intolerante og samfunnsfiendtlige holdninger, uforenlige med grunnleggende menneskerettigheter, og som representerer en sikkerhetsrisiko. Justisministeren har nylig lagt frem regjeringens handlingsplan for å forebygge radikalisering og voldelig ekstremisme. Denne bekrefter at forebygging på området er en viktig målsetting for regjeringen.

Jeg er videre kritisk til en utvikling der stater og aktører som selv ikke respekterer religionsfriheten, i økende grad finansierer trossamfunn i åpne og tolerante samfunn. Foruten at det ikke tilkommer Utenriksdepartementet å autorisere finansielle overføringer til trossamfunn, er dette begrunnelsen for at Utenriksdepartementet på anmodning ikke har villet utstede brev om at norske myndigheter godkjenner finansiell støtte fra Saudi-Arabia til muslimske trossamfunn i Norge.

Regjeringen legger vekt på at norske myndigheter etterlever menneskerettighetsvernets prinsipper og regler. Også tiltak for å forebygge radikalisering må holde seg innenfor de rammer som følger av Norges internasjonale menneskerettsforpliktelser, herunder først og fremst religions- og forsamlingsfriheten, men også yringsfriheten. Det er et poeng i seg selv at man i bestrebelsene etter å forebygge religiøs ekstremisme, sørger for at vi respekterer de verdiene og rettighetene vi ønsker å beskytte.

Det følger i utgangspunktet av religionsfriheten en frihet til å motta frivillige økonomiske bidrag, bl.a. for å tillate bygging av religiøse forsamlingshus. Dette er blant annet knesatt i *FNs erklæring mot alle former for religiøs intoleranse og diskriminering basert på religion og tro* av 1981, som i art. 6 legger til grunn at religionsfriheten omfatter frihet til "å

søke om og å motta frivillige økonomiske og andre bidrag fra privatpersoner og organisasjoner".

Eventuelle begrensninger i adgangen for trossamfunn til å motta utenlandsk finansiering kan videre ikke begrenses til givere i bestemte land eller til bestemte trossamfunn på mottakersiden. Dette følger av diskrimineringsforbudet i artikkel 2 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) og artikkel 14 i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK). Også eventuelle tiltak for å føre tilsyn med finansiering må utformes generelt for å unngå diskriminering.

Alle former for finansiering er imidlertid ikke tillatt. Det er hevet over tvil at finansielle overføringer kun kan skje innenfor de rammer som følger av norsk straffelov. I den grad finansiering går til aktivitet som er ulovlig og straffbar i Norge, vil slik finansiering kunne rammes av ulike straffebestemmelser.

Jeg viser her til straffelovens § 147 b som retter seg direkte mot finansiering av terrorhandlinger og til det generelle medvirkningsansvaret i norsk rett. Også hvitvaskingsloven av 6. mars 2009 inneholder bestemmelser som skal bidra til å forhindre at kapital tilflyter og benyttes til terrorfinansiering i Norge, for eksempel fordekt som politisk eller religiøs aktivitet. Regelverket forutsetter at rapporteringspliktige som bidrar til å formidle finansielle overføringer til Norge (for eksempel banker), skal kjenne sine kunder og bl.a. melde fra til myndighetene dersom de mener penger går til terrorfinansiering. Norske myndigheter forutsetter at de aktører som foretar finansielle overføringer til Norge etterlever de krav til gjennomsiktighet og sporbarhet som følger av gjeldende norsk lovgivning.

Ut over disse alminnelige begrensninger for finansiering av religiøs og politisk virksomhet reiser representantforslaget spørsmål om det kan være grunnlag for særlige tiltak for å forhindre at finansiering av religiøs og politisk aktivitet bidrar til utvikling av ekstremisme i Norge. Inngrep i religionsfriheten kan bare foretas dersom dette er "nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den offentlige trygghet, for å beskytte den offentlige orden, helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og frihet" (jf. SP art. 18 nr. 3 og EMK art. 9 nr. 2). Lignende inngrepshjemler gjelder for forsamlingsfriheten og yringsfriheten.

For at denne typen inngrep i religiøs og politisk virksomhet kan rettferdiggjøres stilles betydelige krav til dokumentasjon på at det foreligger en slik

trussel mot andres grunnleggende friheter og menneskerettigheter, eller sikkerhetsmessige hensyn.

Jeg vil imidlertid slå fast at Regjeringen ikke vil gi en legitimering av finansiering av trossamfunn i Norge fra stater eller aktører som selv ikke respekte-

rer religionsfriheten. Dette er noe Regjeringen har tatt opp direkte med enkelte stater, og som vi - gjennom nær kontakt med andre likesinnede, blant annet innenfor rammen av Europarådet - vil følge nøye opp videre.

